

Rolul și importanța terminologiei anglo-saxone în domeniul managementului afacerilor economice internaționale

Lector univ. dr. Ramona-Elena Chițu

Universitatea „Constantin Brâncoveanu”, Pitești
Facultatea Management-Marketing în Afaceri Economice Râmnicu-Vâlcea

Abstract:

International business management has become an extremely important field, both as a teaching subject in education and as a science in practice, under the given conditions of economic globalization. The implicit development and diversification of its techniques, functions and strategies have determined a natural renewal of the corresponding economic language. As a consequence, the Romanian economic language had had to adjust and accept the usage of the proper genuine English terms for denominating corresponding notions. Due to their simplicity and accuracy, the English terms ought to be used instead their equivalent translations. On the other hand, the international character of domains such as international business management highly motivates the usage of genuine English terms instead of their Romanian equivalents.

Keywords: international business management, communication, specialists, franchising, leasing, know-how, lohn.

În condițiile globalizării cu care se confruntă economia contemporană, internaționalizarea afacerilor, orientarea către piețele externe și integrarea economiei naționale în economia mondială reprezintă componente de bază ale procesului de dezvoltare întreprins la nivel național. În acest context, *managementul afacerilor economice internaționale*, ramură distinctă a științei managementului, se impune ca unul dintre principalii factori ai mediului economic internațional.

Reprezentând „totalitatea conceptelor, a metodelor și instrumentelor necesare identificării oportunității afacerilor economice dintre parteneri aparținând unor țări diferite, promovării, negocierii, contractării și derulării acestora”¹, managementul afacerilor economice internaționale este un domeniu supus schimbărilor caracteristice la acest început de secol și mileniu. Dezvoltarea relațiilor economice internaționale, diversificarea fluxurilor afacerilor economice internaționale, excesul de ofertă de mărfuri și servicii sunt câțiva dintre factorii care determină necesitatea unei abordări multidisciplinare a tehnicilor managementului internațional. Comunicarea și înțelegerea conținutului noțiunilor cu care operează acest domeniu – metodele, strategiile, funcțiile, instrumentele – au fost facilitate prin promovarea și utilizarea unui limbaj uniformizat.

Dezvoltarea culturală a societății și situarea vorbitorilor într-un anumit domeniu de activitate au determinat, cu timpul, apariția altor tipuri de limbaje pe lângă limbajul uzual. Fiecare domeniu științific operează cu noțiuni specifice, formându-se, în acest fel, un limbaj specific: limbajul economic, limbajul matematic, limbajul statistic, etc.

Apariția și formarea limbajului economic se confundă cu istoria economică a omenirii. De fapt, viața economică reprezintă suportul material al vieții sociale, esența și acțiunea sa făcând posibilă prezența celorlalte sisteme sociale, a societății. Din acest motiv, oamenii s-au preocupat atât teoretic cât și practic de viața economică, făcând pe marginea acesteia numeroase aprecieri. De-a lungul timpului, autorii ideilor și teoriilor economice au fost preocupați nu numai de autonomizarea științei economice, ci și de identitatea termenilor economici, fiind convinși că o teorie bună are nevoie și de o bună comunicare. În strânsă legătură cu acest fapt, s-a format și s-a impus un limbaj economic bogat și variat, pornind de la termeni generali ca *păreră, ideea, opinia* până la noțiuni complexe cum ar fi

¹ Alexandru Puiu, *Management Internațional. Tratat*, vol. I, Editura Independența Economică, Pitești, 2003, p. 44.

gândirea economică, ideologia, doctrina. Toți acești termeni și noțiuni frecvent întâlnite astăzi au rolul de a înlesni înțelegerea conținutului, acțiunilor, utilității diferitelor forme pe care le îmbracă, în exprimarea sa, economicul.

Din dorința de a facilita comunicarea dintre public, autorități, mass-media, dar mai ales dintre profesioniștii în domeniu, se ajunge la o oarecare standardizare a limbajului economic. Un factor lingvistic important în această tendință de uniformizare a limbajelor aparținând stilului științific îl dețin împrumuturile lingvistice. Dacă timp de două secole marea majoritate a neologismelor limbii române au fost preluate din franceză, în a doua jumătate a secolului trecut, influența vocabularului limbii engleze a devenit aproape totală. Fenomenul de anglicizare în limbajul economic se datorează, în primul rând, extinderii relațiilor economico-financiare cu lumea occidentală, cuvintele din limba engleză fiind utilizate de specialiști pentru comunicare și informare în toate domeniile de activitate economică. Caracterul internațional al anumitor domenii, precum managementul afacerilor economice internaționale, motivează folosirea terminologiei necesare denumirii noțiunilor în forma originară.

Terminologia anglo-saxonă, considerată necesară în vocabularul specific domeniului managementului afacerilor economice internaționale, vizează cuvinte, sintagme sau unități frazeologice care nu au un corespondent în limba română sau care prezintă unele avantaje în raport cu termenul autohton. În acest sens, cuvintele împrumutate au avantajul preciziei, al brevilocvenței și, nu în ultimul rând, al circulației internaționale, elaborarea și fundamentarea unor propuneri de unificare terminologică dovedindu-se necesare în acest caz.

Terminologia privind condițiile de livrare

Transferul bunurilor de la vânzător la cumpărător implică stabilirea modalităților de livrare, asigurarea bunurilor livrate și a riscurilor implicate, precum și contravaloarea transportului. Tradus în limba română ca *Termeni de Comerț Internațional*, acronimul **INCOTERMS** (International Commercial Terms) desemnează totalitatea regulilor și uzanțelor care reglementează principalele clauze necesare în astfel de tranzacții comerciale. Fiecare clauză, la rândul său, are o denumire standard și este înscrisă în contractul de vânzare internațional sub forma unui acronim. Conform ultimei variante revăzute în anul 2000, INCOTERMS cuprinde 4 categorii distincte: condiția E – EXW, condițiile F – FCA, FAS, FOB, condițiile C – CFR, CIF, CPT, CIP, condițiile D – DAF, DES, DEQ, DDU, DDP. Deși explicate și traduse în limba română, abrevierile anterior menționate sunt, de cele mai multe, folosite ca atare, fără explicații suplimentare, terminologia în cauză fiind deja accesibilă publicului:

*În termeni nominali, importurile **FOB** au însumat în ianuarie 3,32 miliarde de euro, în timp ce exporturile **FOB** au ajuns la 3,41 miliarde de euro, rezultând astfel un excedent comercial, în locul deficitelor cu care ne-am obișnuit până acum. (...) Datele raportate ieri de Institutul Național de Statistică (INS) arată că deficitul comercial - de data aceasta calculat ca raport între exporturile **FOB** și importurile **CIF** - a coborât abrupt, cu 286 de milioane de euro în ianuarie 2011 față de aceeași lună din 2010, ajungând la 186,2 milioane de euro.*

Sursa: Adevărul, 14 martie 2011

Terminologie privind tranzacțiile comerciale internaționale

În literatura de specialitate, există afirmația că pentru prima dată termenul „leasing” a fost folosit în anul 1877 în SUA, când societatea „Bell Telephone Comp.” a oferit abonaților săi posibilitatea de a închiria aparatele telefonice, în locul vânzării acestora. Operațiunile specifice activității de leasing au fost derulate pentru prima dată începând cu

anul 1954, în Statele Unite ale Americii¹. Începând cu anul 1994, când a fost înființată prima societate de leasing în țara noastră, termenul **leasing**, definit ca „o tehnică de afaceri economice, anume de comerț și de finanțare cu bunuri mobiliare și imobiliare, care are la bază un contract de locație prin care se înstrăinează dreptul de folosință dar se păstrează cel de proprietate”², a pătruns în vocabularul limbajului economic. Atât în literatura de specialitate, cât și în celelalte forme de comunicare adresate publicului, se preferă utilizarea termenului în forma originală în locul traducerii aferente din limba română - *arendare, concesiune, închiriere*:

Piața de leasing s-ar putea majora cu 13% față de 2010, dacă economia va crește cu 0,5%, estimează reprezentanții firmelor de profil. Asta înseamnă că afacerile din leasing se vor situa la peste 1,3 miliarde euro, față de 1,2 miliarde de euro în 2010. Criza a responsabilizat întreprinzătorii care nu se mai grăbesc imediat ce își deschid o firmă să-și cumpere mașini de fițe, cum făceau acum doi-trei ani, ci mai degrabă vor să-și ia utilaje în leasing.

Sursa: Jurnalul.ro, 8 decembrie 2011

Preluat din engleza americană, termenul **know-how** desemnează invenții ne brevetate sau ne brevetabile, inovații, abilitate profesională deosebită, cunoștințe și procedee de excepție³:

Începând cu 1 ianuarie, Dragoș Dinu, unul dintre cei mai bine cotați manageri din farma românească, a trecut cu arme și bagaje într-un alt domeniu decât cel care l-a consacrat: consultanța. (...). Dinu vorbește despre know-how și în servicii medicale – o piață, în opinia sa, destul de puțin dezvoltată.

Sursa: Money Express, 27 ianuarie 2009

Echivalent termenului românesc de *perfecționare activă*, **lohn**-ul „constă într-o afacere economică internațională desfășurată pe bază contractuală între două firme din țări diferite, în care una execută, contra unei retribuții în bani sau natură, un produs, la comandă după modelele, desenele (...) celelalte firme, care își păstrează dreptul de a comercializa produsul respectiv sub marca proprie”⁴. În vederea redării adecvate a complexității sale terminologice, se recomandă utilizarea cuvântului în forma originală:

... exportul românesc în sectoarele îmbrăcăminte-încălămintă se realizează în regim de lohn. În prezent, 90-95% din producția de încălțăminte este destinată exportului. "Extinderea contractelor de lohn a stimulat exportul, de circa 25 milioane perechi anual, România fiind în prezent al treilea mare furnizor extracomunitar al UE, după China și Vietnam, și primul furnizor între țările est-europene", se arată într-un studiu realizat de Institutul de Economie Mondială (IEM).

Sursa: Adevărul Financiar, 14 aprilie 2003

Un alt termen folosit pe scară largă în comerțul exterior este **franchising**, o operațiune cu privire la limitele de exploatare a drepturilor de proprietate intelectuală sau industrială. Folosirea terminologiei anglo-saxone – **franchising, franchiser și franchisee** – alternează, în literatura de specialitate publicată la nivel național, cu traduceri adecvate – *franciză, francizor, respectiv francizat/beneficiar*.

În ceea ce privește terminologia corespunzătoare activității de negociere, precum și denumirii instrumentelor și modalităților de plată și finanțare utilizate în afacerile

¹ Cf. *Revista electronică de informație pentru afaceri* - <http://www.info-legal.ro/index.php/articles>

² Alexandru Puiu, *Managementul Afacerilor Economice*, Tratat, vol. II, Pitești, Editura Independența Economică, 2007, p. 115.

³ *Ibidem*, p. 100.

⁴ *Ibidem*, p. 49.

economice internaționale, aceasta cuprinde, în mare măsură, cuvinte traduse în limba română, a căror utilizare în forma originală nu se recomandă, decât din rațiuni stilistice:

Collective bargaining	Negociere colectivă
Behavior segmentation	Segmentarea pieței după tipuri de comportament
Bill of credit	Acreditiv documentar
Bill of exchange	Cambie
Bill/draft	Trată
Black economy	Economie paralelă
Branch	Sucursală
Brand awareness	Notorietatea mărcii
Collective leadership	Conducere colectivă
Combined trade	Comerț integrat
Comfort letter	Scrisoare de garanție bancară
Compensation for goodwill	Bonus pentru clientelă
Competitive advantage	Avantaj competitiv
Competitiveness	Competitivitate
Distributive bargaining	Negociere distributivă
Empowerment	Abordare managerială ce presupune obținerea rezultatelor prin încredere și transfer de energie pozitivă în relațiile cu ceilalți
Enterprise Resource Planning (ERP)	Concept legat de managementul întreprinderii care vizează eficientizarea prin planificarea adecvată a resurselor
Export (foreign) trade	Comerț exterior
Fair competition	Concurență loială
Grant	Subvenție de investiție, credit nerambursabil
Grantee	Cesionar, beneficiar
Grantor	Donator, cedant
Invoice	Factură
Joint-venture	Asociere de întreprinderi
Just-in-time (JIT) production	Producție la comandă
Lease agreement	Contract de închiriere (locație, leasing)
Limited liability company	Societate cu răspundere limitată
Letter of credit	Scrisoare de credit
Money order	Ordin de plată
Offshoring	extrateritorializare
Onboarding	Procedul integrării organizaționale
Operational expenditures	Cheltuieli de funcționare
Order form	Bon de comandă
Order of enforcement	Executare silită
Outplacement	Serviciu pentru asistarea angajaților antrenați în disponibilizări
Outsourcing/outstaffing	Externalizarea serviciilor de personal și recrutare
Patent application	Cerere de brevet
Promissory note	Bilet la ordin
Quality insurance	Asigurarea calității
Restrictive covenant	Clauză de neconcurență
ROI (Return on investment)	Rentabilitatea investițiilor
Safety factor	Factor de siguranță
SBU (Strategic business unit)	Unitate de activitate strategică
Statement of account	Extras de cont

Supply and demand	Cerere și ofertă
Trade mission	Misiune comercială
Trade talks	Negocieri comerciale
Trading partner	Partener comercial
Transport insurance	Asigurare contra riscurilor de transport
Turnover	Cifră de afaceri
Value added tax (V.A.T.)	Taxă pe valoare adăugată (T.V.A.)
Waybill (consignment note)	Scrisoare de trăsură

Dificultățile legate de limitele limbajului tradițional de a explica unele fenomene economice, dar și drumul anevoios al apariției și consolidării științei economice au facilitat pătrunderea în limbajul autohton a împrumuturile lingvistice de origine anglo-saxonă. Din punct de vedere lingvistic, rolul terminologiei anglo-saxone în limbajele specializate, în acest caz în limbajul specific managementului afacerilor economice internaționale, este de a înlesni comunicarea și de a înțelege conținutul noțional al aspectelor denumite, motiv pentru care nu se recomandă utilizarea așa-numitelor anglicisme de lux – termeni anglo-saxoni care dublează cuvintele românești, fără a aduce informații suplimentare.

Bibliografie:

1. Czinkota Michael R., Ronkainen Ilkka A., Moffett Michael H., *International Business*, The Dryden Press, Harcourt Brace College Publishers, 1996.
2. Mihailovici, Angela-Bălan, *Noțiuni de terminologie – despre viața cuvintelor sau câteva probleme de terminologie actuală*, București, Editura Oscar Print, 2009.
3. Puiu, Alexandru, *Management Internațional. Tratat*, vol. I, Editura Independența Economică, Pitești, 2003.
4. Puiu, Alexandru, *Managementul Afacerilor Economice, Tratat vol II*, Pitești, Editura Independența Economică, 2007.
5. Stallard, Smith, R.E., Price, S.F., *Business Communication: A Strategic Approach*, Homewood, Illinois, 1989.
6. *** Revista electronică de informație pentru afaceri - <http://www.info-legal.ro/index.php/articles>